No. 980 Zaterdag 11 October 1902. 19de Jaargang.

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire en Aruba per drie maanden fl. 2,— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10,—
Afzonderlijke nummers fl. 0,20.

BUREAU VAN DIT BLAD
PLEIN CONCORDIA N°. 129, PIETERMAAI.

E Courant aki ta sali toer dia Sabra.
Su prijs di abonnement ta fl. 2,— pa tres luna pagar padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire i Aruba fl. 10,— pa anja.
Un number sol fl. 0,20.

Curaçao, 10 October.

RAPPORT van Prof. Went.

Van bevriende zijde ontvingen wij ter inzage N°. 1085 en 1086 van *De Indische Mercuur*, waarin het verslag van Prof. Went over Curaçao voorkomt. Wij meenden deze gelegenheid dankbaar te moeten gebruiken om het rapport bekend te maken, daar de Regeering nog wel zoo lang kan wachten met de verspreiding er van en de regentijd in aantocht is, de tijd van toepassen dus gekomen.

Niet slechts voor liefhebbers van den landbouw, maar voor allen staat in het rapport zeer veel wetenswaardigs; een flink overzicht van al de eilanden onzer kolonie, met veel bijzonderheden.

Reeds in algemeene termen hebben wij geprotesteerd tegen sommige pijnlijke uitdrukkingen, maar wij rekenden ons verplicht, toch alles getrouw te moeten publiceeren, hoe onaangenaam dit voor sommigen ook wezen kan.

Laten wij onder dit voorbehoud van onzen kant thans het woord aan den Professor:

REISVERSLAG.

Den 4den November 1901 verliet ik Paramaribo per stoomschip *Paramaribo*, ten einde gevolg te geven aan de opdracht mij verstrekt bij Konink. besluit van 20 Juli 1901 [*Staatsblad*, N°. 80].

6 en 7 November was ik in Demerara.

Van 9 — 19 November hield ik mij op het eiland Barbados op.

19 November vertrok ik met het stoomschip *Benedick* naar Trinidad.

De bedoeling was vooral, aldaar inlichtingen te verkrijgen omtrent de sisalcultuur.

27 November arriveerde het stoomschip *Oranje Nassau* van den Kon. West.-Indischen Maildienst te Port of Spain. Aan boord bevond zich de heer D. H. Havelaar, tijdelijk chef van het bouwdepartement in Suriname, met wien ik tot 22 Januari alle verdere tochten gezamenlijk volbracht. Wij vertrokken 28 November met het genoemde stoomschip naar Curaçao, waar wij 4 Dec. aankwamen.

Van 9 — 14 December werd door ons in begeleiding van den Gouverneur een tocht gemaakt naar het eiland Aruba.

Van 17 — 22 December werd een tocht ondernomen naar Bonaire.

10 Januari vertrokken wij met H. Ms. *Sommelsdijk* van Curaçao naar de Bovenwindsche eilanden.

Den 12den Januari kwamen wij des avonds laat op de reede van St. Eustatius.

16 Januari vervoerde de *Sommelsdijk* ons naar Saba.

18 Januari bracht hetzelfde schip ons naar St. Martin.

22 Januari werd de tocht per *Sommelsdijk* voortgezet.

Den 27sten Januari kwam ik te Nassau op New-Providence.

31 Januari vertrok ik weer van de Bahamas naar Palm Brach in Florida, waar ik 1 Februari aankwam. Den volgenden dag werd de reis per spoor naar Washington voortgezet.

Te New-York werd 12 Februari een bezoek gebracht aan den nieuwen grooten botanischen tuin van Bronx Park; terwijl ik 15 Februari naar Nederland terugkeerde met het stoomschip *Maasdam* van de Holland-Amerikalijn.

Ik zal in dit rapport nu achtereenvolgens mijn waarnemingen en beschouwingen geven over Curaçao, Bonaire, Aruba, St. Eustatius, Saba en St. Martin, daaraan aansluiten eenige algemeene opmerkingen ook in verband met feiten waargenomen in Demerara, Barbados, Trinidad en Granada, te Washington en New-York.

In de slotwoorden zal ik uiteenzetten, wat mijns inziens te doen zou zijn ter verbetering van de landbouwtoestanden op de Nederlandsche Antillen. Vervolgens zal ik als aanhangsel mijn waarnemingen omtrent de sisalcultuur meedeelen en de vraag bespreken, in hoeverre deze kans van slagen zou hebben op Curaçao.

CURAÇAO.

Curaçao wordt dikwijls beschreven als „een barre rots onder een koperen hemel." Het eiland maakte op mij een zeer verschillenden indruk en nu moge dit gedeeltelijk te wijten zijn geweest aan de overvloedige regens, die kort voor mijn komst gevallen waren, waardoor overal groene kruiden waren opgeschoten, toch zijn er ook andere redenen die mij niet zoo ongunstig over de mogelijkheid van cultuur aldaar doen denken als degeen, die het bovenstaande gezegde als kenmerk van Curaçao bezigde.

Vragen wij daartoe vooreerst, hoe het met den regenval gesteld is.

Er blijkt vooreerst, dat er een droge periode is van Maart tot October, terwijl in de andere helft van het jaar meer regens vallen en dat de totale hoeveelheid gevallen regen tamelijk groote afwijkingen vertoont, zoodat het maximum in deze jaren was 627 mM; het minimum 350 mM. Nu hoort men dikwijls op Curaçao de bewering uiten, dat er vroeger meer regen gevallen zou zijn dan tegenwoordig. Wij hebben hier waarschijnlijk te doen met het gewone loflied op vervlogen tijden, want in het werk van Teenstra (1) van 1836 vindt men hetzelfde vermeld en daarbij een opgave van de hoeveelheid gevallen regen in 1830—'33 op Savonet. Men kan daaruit zien, dat het jaar 1830 zeer regenrijk was, maar dat de volgende drie jaren niet afweken van hetgeen in den laatsten tijd geconstateerd is. Op de Gouvernements-Secretarie werd mij verder een staat verstrekt van de hoeveelheid gevallen regen van de jaren 1842—71, 1873 en 74, waarnemingen op verschillende plaatsen van het eiland verricht. Nu valt er op de betrouwbaarheid van die waarnemingen zeker wel het een en ander af te dingen, iets wat vooral blijkt, wanneer men de cijfers voor verschillende plaatsen van het eiland in hetzelfde jaar met elkander vergelijkt, maar ook uit opgaven als die van 1868 voor Savonet; het is toch wel niet aan te nemen, dat er in dat jaar slechts 11 mM. regen zou gevallen zijn. Evenmin geeft het totaal den indruk, dat de regenval vroeger niet anders was dan tegenwoordig; ook toen een gemiddelde van 500—600 mM. in het jaar, ook toen enkele zeer regenrijke jaren en andere, waarin weinig regen viel, enkele zelfs, die als buitengewoon droog moeten bestempeld worden, zooals bijv. 1868.

Zooals te verwachten, is bij een dergelijk klimaat in de keerkringen geen sprake van tropische oerwouden. Deze vindt men eerst, wanneer de jaarlijksche hoeveelheid meer dan 1200—1500 mM. bedraagt. Grasland, zooals dit in tropische Savannahs, llanos, enz. wordt gevonden, zal men hier evenmin moeten verwachten, daar deze formatie alleen dan optreedt, wanneer de grond ten minste een gedeelte van het jaar veel water houdt. Daarentegen zal men uit de regenwaarnemingen op Curaçao kunnen afleiden de aanwezigheid van zoogenaamde xerophyten, planten, die door hun organisatie in staat gesteld worden groote periodes van droogte te weerstaan. Gedeeltelijk kunnen zij dit, doordat zij in het bezit zijn van waterreservoirs, gedeeltelijk door inrichtingen, waardoor de sterke verdamping wordt tegengegaan, gedeeltelijk door een combinatie van beide. De sterke verdamping is op Curaçao niet alleen toe te schrijven aan de groote droogte in bepaalde maanden, maar ook aan den krachtigen Noord-Oostpassaat, die een groot gedeelte van het jaar waait.

Een oppervlakkige beschouwing reeds van de flora van het eiland doet zien, dat wij hier inderdaad een dergelijke plantengroei aantreffen. Hooge boomen ontbreken, maar wel zijn er veel lage boompjes met schermvormige kroon of heesters, alle met leerachtige bladeren of met ingesneden loof, dat gemakkelijk een stand kan innemen, waardoor het van den wind het minste te lijden heeft. Verder zijn er een aantal planten met onderaardsche knollen of met vleezige stengels en bladeren, (waaronder bijv. Cacteeën, Agaves en Aloës) dikwijls ook nog met een slijmachtigen celinhoud en verder zijn er een groot aantal planten gedoornd, iets wat ook wijst op een droog klimaat (het is daar vermoedelijk in hoofdzaak een beschermingsmiddel tegen planteneten de duiven). Verder komen houtige slingerplanten weinig voor en ontbreken epiphyten (op andere planten levende gewassen), die voor vochtige tropische gewesten zoo karakteristiek zijn, bijna geheel.

Het meest uitgesproken vinden wij al deze verschijnselen op de koraalheuvels, die Curaçao rondom omgeven, vooral aan de Noordkust, die 't meest van den Passaat te lijden heeft; iets minder duidelijk is het op de berghellingen van het centrum, waar de bodem in hoofdzaak uit verweerde diabaas bestaat.

Geheel anders doen zich daarentegen de dalen voor en dit behoeft geen verbazing te wekken. Het is toch bekend, dat in een planten-geographisch gebied wel is waar de hoofdkenmerken van de plantenverspreiding een gevolg zijn van de daar voorkomende klimatologische omstandigheden, in de eerste plaats vocht, daarna temperatuur, maar dat hier de bodem een tamelijk stuk wijzigenden invloed kan uitoefenen, zoodat b. v. in een streek, waar de klimatologische omstandigheden grasland doen ontstaan langs de oevers der rivieren toch bosschen kunnen voorkomen. Iets dergelijks ziet men nu op Curaçao; in de dalen, waar zich het water verzamelt, wordt boomgroei dikwijls mogelijk en wel niet alleen van de xerophile boomen, maar ook van de echte hygrophile boomen, die veel water — in den grond — noodig hebben. Boomgroei heeft namelijk juist niet veel regenval noodig, waar wel een bodem die een groot gedeelte van het jaar veel vocht bevat en de soort van boomen, die in tal van dalen op Curaçao groeien, wijst op dit voorkomen van vocht in den grond. Wel is waar is er van de oorspronkelijke boomen meestal niet veel overgebleven, maar ook aan de gekweekte is hetzelfde waar te nemen, wanneer zij niet kunstmatig van water worden voorzien; en daaronder zijn er talrijke, die tot de boomen der echt vochtige tropen behooren.

Onder de boomen noem ik enkele der meest voorkomende. Vooreerst hygrophile: tamarinde (Tamarindus indica), manga (Mangifera indica), mispel of sapotille (Achras Sapote), cacantree (Bombax Ceiba), schubappel (Anona squamosa), zuurzak (Anona muricata), mahonie (Swietinia Mahagony), advocaat (Pusea gratissima), papaja (Carica Papaya), kasjoe (Anacardium occidentale), kokospalm (Cocos nucifera), koningspalm (Oreodoxa regia), bananen en bacoven (Musa sapientum). In de tweede plaats, de zoogenaamde tropophile (die zoowel in vochtige als in meer droge streken kunnen voorkomen): knip (Melicocca bijuga), kalebassenboom (Crescentia Cujete), kers (Malpighia glabra), pokhout (Guajacum officinale) mantrage (Cordia Sebestina), guave (Psidium Guayava), frangepane (Plumiera). Verder, de meer xerophile: vijg (Ficus Carica), granaatappel (Punica Granatum), oranje, sinaasappel, citroen, enz. (Citrussoorten), oleander (Nerium Oleander), de zoogenaamde olijf (Bontia daphnoides), dadel (Phoenix dactylifera), zeedruif (Coccoloba urifera); eindelijk de geheel xerophile: dividivi (Caesalpinia coriaria), brasilet (Haematoxilon Brasiletto), indio, (Prosopis juliflora) en onder de uitsluitend wilde planten wabi (Acacia macrantha). Tot de niet boomachtige typische xerophyten behooren verder de verschillende Cacteeën, Agaves en Aloës.

Invloed van den bodem is ook waar te nemen op enkele plaatsen, waar langs inhammen van de zee kleine boschjes van mangrovés [vloedbosschen] worden aangetroffen, zooals men ze langs allerlei aan de werking van eb en vloed blootgestelde tropische kusten vindt. (1)

Het klimaat en de bodemgesteldheid van Curaçao doen dus verwachten — en de waargenomen flora weerspreekt dit niet — dat op de hellingen der bergen alleen de cultuur mogelijk is van zulke gewassen, die een langdurige periode van droogte kunnen doorstaan, of van zulke, die hun ontwikkeling kunnen volbrengen in de korte regenperiode (waarbij de cultuur dezer laatste natuurlijk gevaar loopt te mislukken in regenarme jaren). In de dalen, waarin zich het water verzamelt, moet daarentegen de cultuur van allerlei boomen uit de vochtige tropische streken mogelijk zijn.

Hoe is nu de tegenwoordige toestand van den landbouw op Curaçao. Voor-

[1] M. D. Teenstra. De Nederlandsche West-Indische eilanden in derzelver tegenwoordige toestand. Amsterdam. 1836. pag, 22, 23.

[1] Opmerking verdient, dat misschien van deze mangrovés nut getrokken kan worden als brandhout, op de wijze, zooals dit op Trinidad geschiedt, waar een mangrovebosch bij Port of Spain al het brandhout voor deze hoofdstad levert en daarvoor geregeld bijgeplant wordt.

opstellende, dat naar mijn meening, zooals hier uiteengezet werd, landbouw op Curaçao zeer goed mogelijk is (en trouwens zal zoo dadelijk met een paar voorbeelden de juistheid van die meening gestaafd worden) moet ik hier dadelijk vermelden, dat de algemeene indruk ongunstig was.

De meeste plantages op Curaçao bestaan uit twee afdeelingen, de eene omvat de berghellingen en is òf kaal, òf alleen met echte xerophylen beplant, de andere bestaat uit de dalen of kommen en is dikwijls van vrij zwaar geboomte voorzien, voor het meerendeel vruchtboomen; gewoonlijk wordt dit laatste deel op het eiland bestempeld met den naam van „hofje". In den regentijd wordt op de berghellingen ook wel gras of sorghum [op onze Antillen bekend onder den naam van „kleine maïs"] gekweekt.

Hoewel men in de hofjes dikwijls fraaie boomen aantreft en somtijds van zoodanigen omvang en zulke zware schaduw gevend, dat men zich niet verbeelden zou op een dor en onvruchtbaar eiland te zijn, zoo is toch de algemeene indruk van de meeste ondernemingen, dat deze zich in een toestand van groote verwaarloozing bevinden. En ook de woonhuizen op die ondernemingen zien er meestal vuil en vervallen uit, bij velen zou men eerder aan een verblijf voor dieren dan voor menschen denken. En inderdaad staan de meeste van die plantagewoningen leeg. De eigenaars wonen voor het meerendeel in de stad, beschouwen hun plantage als een soort van verbanningsoord, waar zij, als het veel is, eenmaal in de week eens een kijkje gaan nemen, terwijl het beheer geheel overgelaten wordt aan een slecht betaalden neger-opzichter. Wat er op die wijze van de onderneming terecht komt, behoeft wel nauwelijks gezegd te worden. Daarbij ontbreekt het den eigenaars evenals den opzichters meestal aan de kennis van de allereerste beginselen van den landbouw, zoodat men dan ook dingen ziet gebeuren, die een ervaren landbouwer de haren te bergen zouden doen rijzen. In verband daarmede staat, dat de meeste eigenaars niet in staat zijn betrouwbare inlichtingen over hun ondernemingen te verstrekken, zoodat men de inlichtingen, die men krijgt, steeds met de noodige omzichtigheid moet aanvaarden. Kenmerkend is het b. v. dat bijna niemand de uitgestrektheid van zijn plantage kent. Nu heeft het Gouvernement ook niets gedaan, om daarin verbetering te brengen; zoo bestaan er geen kaarten, waarop de uitgegeven gronden zijn aangegeven. Alleen in de laatste jaren is de districtmeester in het tweede district bezig zulke kaarten te vervaardigen, hoewel hij daarbij met gebrekkige hulpmiddelen moet werken.

Tot staving van het hier uitgesproken oordeel wensch ik eenige ondernemingen meer in bijzonderheden te bespreken. Ik zal daarvoor een keus moeten doen om niet in te veel herhalingen te vervallen, maar telkens kort vermelden, welke andere der door mij bezochte ondernemingen met het besproken type overeenkomen.

Als eerste voorbeeld noem ik Fuik. Fuik behoort met Duivelsklip en Oostpunt aan dezelfde eigenaren; het is een groot complex van terreinen, waar alleen op een zeer klein plekje wat sorghum geplant wordt, terwijl de rest niet in cultuur is. Wel staan er talrijke dividiviboomen, maar deze worden niet onderhouden en niet bijgeplant. Er worden groote massa's vee gehouden, d. w. z. er loopen volgens den beheerden plm. 4000 geiten vrij rond, waarvan er slechts 600 's avonds in de kraal komen, verder een groot aantal schapen, koeien en ezels. Zij zoeken hun voedsel waar zij het toevallig vinden, in tijden van droogte gaan er een aantal door voedsel en gebrek te gronde. Van tijd tot tijd worden er eenige opgevangen en als slachtvee in de stad verkocht. Op de onderneming bevinden zich twee waterbassins, het eene hoogst gelegene, wordt in het geheel niet gebruikt, het andere vormde op het oogenblik van ons bezoek een zeer groote watervlakte, die aan den rand droog begon te worden, gedeeltelijk door verdamping, gedeeltelijk door het in den grond trekken van het water. Deze nog natte bodem rondom het bassin, waar tot voor kort geleden water had gestaan, werd nu gebezigd voor het kweeken van watermeloenen. Naarmate het watervlak kleiner werd, verplaatste men het op die wijze beplante oppervlak. Het behoeft wel nauwelijks eenig betoog, dat er moeilijk een meer primitieve manier van gebruikmaking van het water denkbaar is.

Iets soortgelijks als op Fuik vindt men op Brievengat. Ook hier groote waterreservoirs, verkregen door afdamming van een dal, terwijl het water niet op rationeele wijze voor bevloeiing gebezigd wordt, maar meer op den langzaam opdrogenden rand van het bassin geplant wordt. Volgens verklaring van den eigenaar zou er ook in den droogsten tijd nog water in het midden van het reservoir zijn. Het verdere deel van de plantage, waarvan de grootte door den eigenaar op 60 hectare wordt geschat, is grootendeels woest; het is een verwarde massa van boomen, heesters en kruiden, waar men moeilijk door kan dringen, maar die wel wijzen op de mogelijkheid van cultuur. Op enkele plaatsen wordt Paragras (Panicum molle) gekweekt, maar dit is half verstikt onder het onkruid. Het gras wordt niet gemaaid of op andere wijze gesneden, maar uitgetrokken en gedroogd. Dat deze wijze van hooibereiding uiterst ongeschikt is, zal wel begrijpelijk zijn, daar men zoodoende ook het ondergrondsche deel van de plant vernietigt en dus verhindert, dat zich op die plaats weer nieuw gras ontwikkelt. Ook enkele andere gewassen worden geteeld, zooals kleine maïs. Tusschen die planten wordt divi-divi uitgezaaid, zoodat men een mengcultuur verkrijgt; de jonge divi-divi plantjes worden nu natuurlijk gedurende de eerste maanden van hun leven door de maïs beschermd, maar wanneer deze eenmaal gesneden is, zijn zij weer aan allerlei schadelijke invloeden blootgesteld, in het bijzonder worden er dan veel door het vee opgegeten. Tusschen het onkruid werden hier en daar resten van groeicultuur aangetroffen. Onder de boomen van de plantage vielen vooral een groot aantal dadelpalmen in het oog. De eigenaar van Brievengat bezoekt de onderneming meestal eenmaal in de week en laat de zaken aan een neger-opzichter over.

Een soortgelijk reservoir als op Brievengat vindt men op Zapateer, dit werd echter alleen uit de verte gezien, daar geen bezoekers werden toegelaten; ook hier woont de eigenaar in de stad.

Een onderneming, die in vele opzichten beter is dan de reeds genoemde, is Groot Sint Joris. Toch is ook deze een typisch voorbeeld van een Curaçaosche plantage, daar de eigenaar wel het een en ander aan de onderneming heeft ten kost gelegd, maar zonder vast systeem, zonder voldoende kennis van het landbouwvak. Groot Sint Joris heeft 21 putten met Amerikaansche windmolens, die een groote massa water leveren. Dit water dient tot bevloeiing van velden in hoofdzaak beplant met twee sorghumsoorten, maar hierbij vindt men kenmerkend Curaçaosch tusschen de sorghum in sapodilles, papajas, watermeloenen en pompoenen. Dit is trouwens de algemeene plantwijze der negers in geheel West-Indië, op hetzelfde stuk grond worden allerlei gewassen door elkaar heen gekweekt omdat de neger meent, dat hij dan veel meer van zijn grond trekt. Hij begrijpt niet, dat op die wijze de eene plant de andere in haar ontwikkeling belemmert, zoodat hij ten slotte minder opbrengst krijgt dan zonder die mengcultuur.

En ditzelfde denkbeeld is nu op Curaçao bij tal van blanken zoo algemeen verspreid, dat redeneering ze in het geheel niet tot andere gedachten brengt. Verder worden op Groot Sint Joris velden met Paragras bevloeid; dit gras wordt door de arbeiders met een klein mes gesneden en dan tegen betaling aan den eigenaar afgeleverd. Vervolgens vindt men geheele velden beplant met kasjoe, daar de eigenaar meent, dat de vruchten in geconfijten toestand verkocht zouden kunnen worden; men heeft hier dus met een proef te doen, omtrent het resultaat waarvan nog niet veel te zeggen valt. In het hofje staan een groot aantal mooie en oude boomen, alle zien er echter zeer verwaarloosd uit, van snoeien is geen sprake, evenmin van bemesting, onkruid is overvloedig voorhanden en tusschen de oude boomen staan er een aantal jongere, die toevallig opgeschoten zijn. Van die boomen noem ik in het bijzonder fraaie mahonieboomen, manjas, zeedruif, sapodilles, dadels en kokospalmen. De vruchten van de dadels worden niet geconfijt, daar dit volgens den eigenaar niet zou kunnen (een van de vele waarschijnlijk onjuiste beweringen, die iemand op Curaçao te hooren krijgt.) In het hofje staan plm. 1000 kokospalmen, waarvan de vruchten in de stad verkocht worden, waar men ze eet, of er olie of allerlei lekkernijen uit bereidt. Al de vele toepassingen die op Java van de kokospalmen gemaakt worden, zijn hier onbekend, de bladeren en de vezels der vruchten worden hier b. v. weggeworpen of de laatste gebezigd voor het verharden van wegen, waarvoor het zeker wel niet het meest geschikte materiaal is.

Hofjes met mooie oude vruchtboomen vindt men ook op Zuurzak, Hato, Zuikertuintje, Klein Kwartier, Klein Sint Joris en Santa Barbara. Over elk van deze ondernemingen zal hier nog enkele zaken vermelden.

Op Zuurzak vindt men prachtige oude boomen, vooral manjas, sapodilles en kasjoe, verder mooie mahonieboomen, vrij goede kokospalmen en enkele goed groeiende vijgen. Er wordt nog steeds bijgeplant.

Hato is in het bezit van twee bronnen, waarvan de eene veel, de andere weinig water geeft. Met dit water kan een vrij groot terrein geïrrigeerd worden, waar dan ook mooie boomen staan, hoewel het geheel zich in een verschrikkelijk verwaarloosden toestand bevindt. Alleen de aanplanting van oranjeboomen is iets beter onderhouden, maar verder vindt men er manja's, cancantree, amandel (Terminalia Catappa), zeedruif, pokhout, sapodille, papaja, kokospalmen en dadelpalmen, de wonderolieplant (Ricinus communis) en suikerriet.

Op Zuikertuintje wordt ook weer een fraaie collectie oude vruchtboomen gevonden vooral manja's, sapodilles, oranjes, sinaasappelen, kokospalmen. De boomen geven zulk een zware schaduw, dat er nauwelijks iets onder groeien wil, maar ook hier wordt niets gedaan aan snoeien, bemesting, grondbewerking, enz.

Op Klein Kwartier vindt men een hofje met oranjeboomen, die eenigszins onderhouden worden en die door afleggers worden vermenigvuldigd; bovendien treft men er mooie citroenen aan en een aantal tropische bloemheesters, zoo rijkelijk bloeiend als men ze in vochtig tropische streken niet beter zou kunnen wenschen.

Klein Sint Joris heeft een zeer verwaarloosd hofje met vruchtboomen; er staan nog mooie oude boomen, vooral knippen maar in latere jaren is er eenvoudig gegroeid, wat er toevallig opgeschoten is. Putten met molens zijn er niet, maar toch zou er volgens mededeeling van den beheerder voldoende water zijn. Op deze onderneming wordt bovendien tamelijk veel vee gehouden; dit levert melk, die in de stad verkocht wordt, evenals de daaruit bereide boter en zoogenaamde kaas. Over die boter-en kaasbereiding zal ik hieronder nog wel het een en ander meer meedeelen daar het hier op dezelfde wijze geschiedt als overal elders op Curaçao.

Santa Barbara is vooral bekend wegens de daar bij Newport voorkomende phosphaatbeddingen. Toch vindt men bij het huis een aanplanting van oude vruchtboomen, waaronder sapodilles, knippen, dadel-en kokospalmen en bananen, verder mooie mahonieboomen. Alles is echter tamelijk verwaarloosd, ook met groote open plekken, omdat er vroeger veel vruchtboomen gekapt zijn. Er wordt verder Para-en Guineagras (Panicum altissimum) gekweekt. Wel is maar woont hier de beheerder op de onderneming (ten minste bij Newport), maar op Santa Barbara stelt men in landbouw tegenwoordig geen belang meer; alles draait hier om de phosphaatwinning.

Begeven wij ons meer naar het westen van het eiland, dan vinden wij op Klein Santa Martha prachtige oude vruchtboomen manja's, kokospalmen, tamarindes, granaatboomen, guaves), maar hier blijkt de invloed van den beheerder, die op de onderneming woont, zoodat nieuwe boomen worden aangeplant. Overigens was op het oogenblik van ons bezoek de watermassa zoo groot, dat het hofje zeer moerassig was; wij konden en dan ook moeilijk in doordringen.

De plantage Knip is gelegen in een prachtig mooi dal door vrij hooge bergen omgeven. Op de berghellingen staat veel dividivi, die in vroeger jaren aangeplant werd en ook tegenwoordig wordt nog wel wat bijgeplant. Meestal geschiedt dit door de zaden in den grond te brengen en daar rondomheen enkele zoogenaamde Spaansche juffers te planten (Opuntia-soorten); deze groeien met de divi-divi op en beschermen deze door hun stekels tegen de geiten en ander vee. Wanneer de dividiviplanten een zoodanige hoogte bereikt hebben, dat de geiten het loof moeilijk meer kunnen bereiken, worden de daaromheenstaande Spaansche juffers uitgeroeid. In het dal van Knip vindt men prachtige tamarindeboomen, enkele manja's, guaves, dadelpalmen, granaatappels, eenige kokospalmen (die echter afstervend zijn), terwijl een heel grondstuk met oranjeboomen door een ziekte was aangestast, waardoor het meerendeel der boomen was afgestorven. Verder vindt men op een plekje wat Paragras gekweekt, dat uitsluitend voor paardenvoer gebezigd wordt, terwijl er één enkele boom van Ficus elastica staat, die 13 jaar oud is en die zich prachtig ontwikkeld heeft. Dit is, zooals bekend is, de caoutchoucplant van Indië en het exemplaar van Knip doet zien, dat hier waarschijnlijk cultuur van caoutchoucproduceerende boomen zeer goed mogelijk zou zijn. De eigenaar van Knip (tevens van de aangrenzende plantages) woont op de onderneming.

De laatstbesproken plantages zijn reeds niet meer te vergelijken met degene, die het eerst genoemd werden en zij voeren ons als het ware vanzelf tot de betere ondernemingen. Daar van wil ik er twee noemen, waar volstrekt nog niet alles in orde is, maar waar toch bij de eigenaars de ernstige wil tot verbetering blijkt: ik bedoel Siberië en van Engelen. Vervolgens zal ik bespreken de meest bekend onderneming van Curacao: Savonet, en eindelijk de best bekende plantage, die als voorbeeld kan gelden van wat er mogelijk is: Groot Piscadera.

(Wordt vervolgd.)

Nieuwsberichten.

Curaçao.

Strohoeden.

De prijs voor de ipijapa is thans tot 25 cents per bosje gestegen, de hoeden doen nu wel f 7,25 — f 7,75, maar de winst is toch nog zoo groot niet. Kwam er maar spoedig nieuwe aanvoer van stroo!

Havennieuws.

Dinsdag is de amerikaansche oorlogsboot *Marietta* van La Guaira komend onze haven binnengeloopen om kolen in te nemen.

Marine.

Het gerucht gaat, dat Mr. A. F. VAN LEIJDEN, de zaakgelastigde van Holland te Caracas, den 2den Oct. ll. getelegrafeerd heeft om een oorlogsbodem. De *Suriname* is niet modern bewapend en vaart al te langzaam om snel hulp te kunnen bieden, wat bij de tegenwoordige verwikkelingen in de naburige republieken toch wel eens noodig kon wezen.

Men weet ook te vertellen, dat het pantserdekschip *Holland* reeds op reis is en spoedig kan verwacht worden.

De Gouverneur.

Tot ons aller blijdschap en voldoening worden de berichten omtrent de ziekte van onzen Landvoogd steeds gunstiger. Een algemeene beterschap schijnt nu ingetreden, zoodat een spoedig herstel te verwachten is, hetgeen wij van harte hopen.

Ergerlijk.

Onze ijverige politie krijgt het nu toch werkelijk al te druk bij de veelvuldig voorkomende ergerlijke tooneeltjes des avonds in de nauwe straatjes van Punda en Otrabanda. Een wettelijke bepaling moet een afdoend middel geven. Zoo kan het niet langer!

Muziek.

Het militair muziekkorps verraste ons met een concert Zondagavond in het Wilhelminapark en Woensdag in de kiosk van Pietermaai. Gaarne ondersteunen wij het verzoek van *De Vrijmoedige* en *El Imparcial* om meermalen daar muziek te mogen hebben.

Zou het niet mogelijk zijn om de beurt in een der vier muziektenten te spelen?

Emile Zola.

Onze collega „La Cruz" geeft in het nummer van Woensdag ll. als zijn overtuiging, dat de hier overgeseinde woorden van Z. H. den Paus als gesproken bij de doodstijding van Emile Zola beslist onwaar zijn en dus verzonnen.

Z. H. moet, evenals ieder onzer, zeer aangedaan zijn geweest, toen zoo plotseling het onverwachte doodsbericht kwam van den grooten, bekenden schrijver, en zal dus ook wel de diepe aandoening zijns harten hebben geopenbaard.

Maar hoe wordt zoo iets nu bekend buiten het Vaticaan? Reeds meermalen werd er uit Rome gewaarschuwd voor berichten over het Vaticaan, in 't bijzonder wanneer het woorden van Z. H. geldt.

De woorden: „Wel is waar, was hij een vijand der Kerk, maar men moet toch ook bedenken, dat hij een loyale vijand was; God hebbe zijn ziel," worden dus minstens verdacht. Zeer zeker echter heeft de Paus ze *niet* gesproken in den zin van „een nobel" strijder, zooals ook door *La Cruz* werd verklaard. Hecht men echter aan de overgeseinde woorden slechts de beteekenis van „hij was een vijand, die niet huichelde (zooals b. v. RENAN) maar bestreed de Kerk openlijk," dan is het zeer goed *mogelijk*, dat Z. H. deze woorden heeft gesproken. Of het *waar* is, zal later wel blijken.

Maar wat ons vooral opviel bij het lezen der kabelgrammen door het *Diario del Comercio* medegedeeld omtrent den dood van Zola, is dit. Het Hoofd der Katholieke Kerk, zoo dikwerf bespot door den schrijver, spreekt bij diens dood nog vergevingsgezinde, vergoelijkende woorden;—de romanwereld daarentegen, door hem hartstochtelijk gediend, put zich wel uit in eerbetoon en hulde en begraaft zijn lijk wel onder bloemen, maar onteert ook den grooten naam van Zola, door het wereldkundig maken van zijn schande „*slechts aan weinigen bekend*", zooals het *Diario* woordelijk mededeelde, bij dit nieuw schandaaltje van echtbreuk en ontrouw.

Die bloemen zullen verdorren, zijn schande blijft.

Examen.

Donderdag heeft de Heer CHARLES RINGELING het examen voor tandarts met schitterend succès afgelegd.

Tegengesproken.

Het bericht. door ons aan *De Maasbode* ontleend, dat Mr. NUIJENS reeds 2 September in het Moederland was aangekomen, wordt tegengesproken door een particulier schrijven uit New-York hier ontvangen, waarin Mr. NUIJENS mededeelt van plan te zijn, 6 Sept. uit Amerika te vertrekken.

Officieele berichten.

Bij Gouvernements-beschikking, is:

1°. tot het opmaken van het tarief ter berekening van de belasting op den invoer van koopmanschappen alhier voor het jaar 1903 eene commissie benoemd, bestaande uit den Administrateur van financiën a. i. als lid en voorzitter;

de Heeren: J. B. GRAVENHORST, J. WINKEL, A. CHARLOUIS en J. VAN KLEUNEN, als leden; en de Heeren M. CARDOZE, T. F. W. KRAFFT en D. CORREA, als plaatsvervangende leden.

2°. aan den Heer JAN B. VAN BERKEL, torenwachter op Klein-Curaçao, gerekend te zijn ingegaan den 5den October, een binnenlandsch verlof voor den tijd van ééne maand verleend.

3°. aan den Heer O. TILLERMAN, 1ste Commies, belast met de in- en uitklaring enz., gerekend te zijn ingegaan den 5den October ll., tot verder herstel van gezondheid, een binnenlandsch verlof voor den tijd van ééne maand verleend.

4°. aan den brievenbesteller A. DOROTHAAL, gerekend te zijn ingegaan den 2den October tot herstel van gezondheid, een binnenlandsch verlof voor den tijd van ééne maand verleend.

Posterij.

Lijst van onafgehaalde en onbestelbaar bevonden brieven:

Administrador del periódico „La Oficina Maritima", C. W. Ritterhouse c|o American Consul, Capt: John De Winter c|o American Consul, Rafael Hernandez, J. H. Harriman & Co., Eleticia Hollander, Johanes na Gouvernement, Francisco La Cruz, Anton G. Manuela a|b „Suriname" (2), Bernadina Nuel, Enriki Sentiago, Diego Bautista Urbaneja, Geraldo Van Eck, Albarine Wees, Rodolfo Hernández (2) (aang).

Niet voor verzending vatbaar de volgende drukwerken geadresseerd aan: Carlos Benito Figueredo, Francisco Gomez, Mimijn Phelip, Port of Spain en niet voor bestelleng vatbaar een postpakket aan: L. Henriquez & Co.

Brand.

Zondagavond half elf brak aan de Breede Straat Otrabanda in een huis, bewoond door een venezolaansche familie, brand uit, die zich in het begin ernstig liet aanzien. Bewonderenswaardig was de orde, die onmiddellijk bij de komst van het garnizoen heerschte.

Aruba.

Men klaagt hier over de hooge vrachtprijs van den gouvernementsschoener. Voor 3 schaapjes (halfwas), ter waarde van 6 gulden moet betaald worden:

per stuk ƒ 0,50 te samen........	ƒ 1,50
Daarbij kwam nog aan uitvoerrechten	0,27
	ƒ 1,77

Telt men hier nu nog de invoerrechten bij op Curaçao, dan moet meer dan *een derde gedeelte* van de geheele waarde betaald worden voor het vervoer van Aruba naar Curaçao per gouvernementsschoener.

Zal hierin nimmer verbetering komen?

Bonaire.

Reeds gedurende eenige weken wordt aan den steiger der haven trouw de wacht gehouden door politieagenten, die, op hooger order verhinderen moeten, dat er bij laden of lossen met vrachten *gereden* wordt, *opdat door de wagentjes de steiger niet zoude beschadigd worde.* Nu moet alles worden gedragen, wat groote vertraging medebrengt en driemaal meer onkosten.

De kooplieden hebben een request naar den Gouverneur verzonden om opheffing van zulk een nadeelig verbod te erlangen.

Wij hopen, dat hun verzoek worde ingewilligd, al zou dit ook ten gevolge hebben, dat nu, in de bezuinigingsperiode, een nieuwe sterke steiger moest worden gemaakt, of de oude vernieuwd.

Nederland.

Het eerste zittingsjaar

van de Staten-Generaal onder het nieuwe Kabinet is 13 Sept. op de gebruikelijke wijze door den Minister van binnenlandsche zaken gesloten met de volgende sluitingsrede:

„Mijne Heeren!

„Het heeft Hare Majesteit de Koningin behaagd, mij op te dragen, deze zitting van de Staten-Generaal in Haar naam te sluiten.

„Hoezeer het nieuw opgetreden Kabinet de indiening van de belangrijke wetsontwerpen, die in uitzicht zijn gesteld, nog slechts kon voorbereiden, en zich bij die voorbereiding in geen geringe mate belemmerd zag door den omvangrijken arbeid, vereischt voor de invoering van de Militiewet, van de Gezondheidswet, van de Woningwet, van de Ongevallenwet en van andere wetten, is nochtans ook in dit zittingjaar niet geringe inspanning van de Staten-Generaal gevorderd.

„Met name de zes militaire wetsontwerpen die in behandeling kwamen, hebben op een aanmerkelijk deel van Uw beschikbaren tijd beslag gelegd. Vier dier ontwerpen zijn reeds tot wet verheven, de beide overige wachten nog op de medewerking van de Eerste Kamer. Herzien zijn thans de wettelijke voorschriften omtrent de bevordering, het ontslag en het op pensioen stellen van de officieren zoo bij de zee- als bij de landmacht, terwijl die pensioenen zelve opnieuw wettelijk geregeld zijn.

„Voorts is onder Uwe medewerking eene overeenkomst met de Duitsche Regeering gesloten, waardoor eene nieuwe telegraphische verbinding met Nederlandsch-Indië zal tot stand komen.

„Ingelijks werd wettelijke bekrachtiging verleend aan internationale overeenkomsten tot doeltreffende bescherming van den industrieelen eigendom, terwijl evenzoo bekrachtigd werd eene overeenkomst met België, gesloten ter vrijwaring der wederzijdsche onderdanen van militie- en schutterplicht.

„In verband met de voorbereiding van de invoering der nieuwe wetgeving op de vaderlijke macht en de voogdij werden in sommige wetten nog nadere veranderingen aangebracht.

„De Faillissementswet onderging eene wenschelijk gebleken wijziging.

„Tot betere verzekering van de heffing van den accijns op het gedistilleerd zijn nadere bepalingen voorgeschreven.

„De verkeersbelangen werden bevorderd door onderscheidene wetten strekkende tot onteigening, noodig voor den aanleg of de exploitatie van spoor- en tramwegen.

„Door wettelijke bekrachtiging van eene nadere overeenkomst met de Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen, is eene definitieve regeling tot stand gekomen van de aanspraken van het personeel der voormalige Rhijnspoorwegmaatschappij.

„De bevoegdheid van de besturen der waterschappen, veenschappen en veenpolders werd uitgebreid.

„De regeling van het beroep, in zake de Ongevallenwet kon, dank zij buitengewone inspanning, nog dit zittingjaar bij de Tweede Kamer in behandeling komen.

„Uwe medewerking werd verleend voor het tot stand brengen van een geregelden stoomvaartdienst tusschen Nederlandsch-Indië en Oost-Azië.

„De uitvoerrechten op indigo en koffie in Nederlandsch-Indië werden afgeschaft.

„Door goedkeuring van verschillende begrootingsontwerpen hebt Gij de Regeering de uitvoering van gewichtige maatregelen mogelijk gemaakt.

„Voor de door U verleende medewerking en voor Uwe toewijding aan 's Lands belang, heb ik de eer, daartoe door de Koningin gemachtigd, U Harer Majesteits dank over te brengen.

„En thans verklaar ik, in naam der Koningin, deze zitting van de Staten-Generaal te zijn gesloten."

De Troonrede.

De rede, waarmede H. M. de Koningin op 16 Sept. zitting der Staten-Generaal heeft geopend, luidt als volgt:

Mijne Heeren!

Uit ernstige krankheid genadig hersteld en door de liefde Mij betoond te inniger aan Mijn volk ver-

bonden, ben Ik in Uw midden verschenen, om ook nu in persoon de nieuwe zitting der Staten Generaal te openen.

De betrekkingen van Nederland met de andere Mogendheden bleven wat zij waren, en behielden ook dit jaar haar zeer vriendschappelijk karakter.

De terugslag van eene elders uitgebroken crisis was voor het scheepvaartverkeer nadeelig. Overigens bleef de toestand van Handel en Nijverheid bevredigend en gaf de Landbouw geen ongunstige uitkomst. Op het gebied van den Arbeid is wat bemoedigt, maar ook wat blijft roepen om verbetering.

Wanoogst in eenige residentiën op Java maakte krachtig hulpbetoon van Gouvernementswege noodzakelijk.

Zoo hier te lande, als in de koloniën en overzeesche bezittingen kweten Zee- en Landmacht zich met toewijding van hare roeping en gaf het corps van burgerlijke ambtenaren Mij alleszins reden tot tevredenheid.

In het nieuwe zittingjaar zal een reeks van wetsontwerpen bij de Staten-Generaal worden ingediend.

Zoo zal Uwe medewerking worden ingeroepen tot gedeeltelijke wijziging van de Provinciale- en de Gemeentewet, tot meerdere vrijmaking van het hooger- en middelbaar onderwijs, tot inperking van den vaccinedwang, tot meerdere ontwikkeling van het hooger- en middelbaar vakonderwijs, tot regeling van de pensionneering der bijzondere onderwijzers en van de weduwen van alle onderwijzers, alsmede tot vervanging van de Arbeidswet.

Voor de betere ineenschakeling van de verschillende deelen van het Onderwijs, en de wijzigingen die te dien einde in de onderwijswetten zullen zijn aan te brengen, is het Mijn voornemen eene Staatscommissie te benoemen.

Ter bekrachtiging van de onlangs alhier gesloten overeenkomsten betreffende onderwerpen van internationaal privaatrecht zullen U ontwerpen worden voorgelegd.

De indiening van wetsontwerpen betreffende het houden van loterijen, het arbeidscontract, het bewijs in burgerlijke zaken en het notarisambt, alsmede tot herziening van enkele punten in de militaire strafrechtspleging kan dit jaar worden verwacht.

Tot afschaffing van de staatsloterij zal een wetsontwerp bij U inkomen. Voor de gedeeltelijke herziening van de wetten op de Personeele en de Vermogensbelasting en voor nadere regeling van het suikervraagstuk en de bankquaestie zal Uwe medewerking worden ingeroepen.

Wetsvoordrachten tot regeling van de landbouwvertegenwoordiging, van het telegraaf- en telefoonwezen, van het rivierrecht, van bevloeiingen, alsmede van opsporing van delfstoffen door den Staat, zullen U nog in dit zittingjaar bereiken.

Zoodra door het Koloniaal Bestuur van Suriname de noodige stappen zullen zijn gedaan, om den spoorwegaanleg naar het Lawa-gebied en het nader onderzoek van dat gebied van Bestuurswege ter hand te nemen, zal Ik U voorstellen om dit werk, dat Ik noodzakelijk acht, van Rijkswege te bevorderen.

Veel zal in dit zittingjaar van Uwe inspanning gevorderd worden. Ik reken daarbij op Uwe toewijding aan de zaak van het Vaderland, en bid U toe dat God de Heere Uwen arbeid met Zijnen zegen krone.

Ik verklaar de gewone zitting der Staten-Generaal te zijn geopend.

't Is een indrukwekkend program van actie, dat in deze rede onzen Staten-Generaal wordt voorgelegd.

De regeering toont over een werkkracht te beschikken, die inderdaad bewondering afdwingt, en waarbij de reuzenarbeid wel is verricht door den minister van binnenlandsche zaken.

Buitenland.

Frankrijk.—Dinsdag 9 September hebben de Fransche katholieken uit Bretagne een bedevaart georganiseerd naar Folgoët, waar zij door den bisschop van Quimper werden ontvangen. Z. D. H. zeide hen, dat de pelgrims te recht hadden begrepen in de moeielijke omstandigheden waarin men leeft — de sluiting der zusterscholen — behoefte te hebben aan het inroepen van de hulp des Heeren.

„Wij vragen aan de Heilige Maagd van Folgoët ons land te beschermen en het te doen blijven cristelijk en trouw. De Christenen moeten geen partij aanhangen, behalve de partij van het Cristendom. Wij willen geen politieken strijd zooals degenen die de volkeren bedriegen, wij vragen vrede voor den godsdienst en wij willen een christelijke opvoeding voor onze kinderen en het geloof voor ons zelf."

Later op den avond gingen de menschen zingende rond. Er werd gemanifesteerd voor de zusters.

Engeland.—Het Blauwboek, dat het officieel verslag bevat der onderhandelingen tusschen Chamberlain en de Boeren-generaals, is verschenen. Daaruit verneemt men nog maar alleen den Engelschen kant der waarheid.

De voornaamste onderwerpen, waarover de generaals met Chamberlain wenschten te spreken en die hij vooraf moest vernemen om ze te kunnen „bestudeeren", waren:

Een petitie om algemeene amnestie voor alle Engelsche onderdanen, die deelnamen aan den strijd; gratie voor alle personen, die veroordeeld zijn voor daden gedurende den oorlog en in verband hiermede; en te pogen om te verkrijgen een jaarlijksche gift of een voldoend bedrag ineens voor het toekennen van steun aan weduwen en weezen van burgers en aan verminkte burgers.

De Boerenvoorstellen omvatten vervolgens: gelijke rechten voor de Engelsche en Hollandsche taal op school en voor de rechtbanken; gelijke rechten voor de Engelschen en de burgers; die met de voorwaarden van overgave instemden, en daarbij den onmiddellijken terugkeer der burgers en de invrijheidstelling der gevangenen; het opnieuw in dienstnemen of het toekennen van schadevergoeding voor alle verliezen die van den oorlog het gevolg zijn; de teruggave van geconfiskeerde hoeven aan de eigenaars; de betaling van de wettige verplichtingen der Republieken, met inbegrip van die gedurende den oorlog aangegaan; herroeping der voorgenomen toevoeging van een deel van Transvaal bij Natal; verlenging van den termijn voor de betaling der schulden door de burgers aan de regeeringen der Republieken, en het verzekeren van de voordeelen in artikel 10 der voorwaarden van overgave genoemd.

Deze nogal hoog aangeslagen wenschen heeft Chamberlain echter met de hooghartigheid van een parvenu, die macht voor recht aanziet, eenvoudig *en blok* afgewezen als onmogelijke voorstellen, in strijd met de reeds gesloten overeenkomst.

Uit het particulier onderhoud van Botha met Chamberlain releveeren wij, dat eerstgenoemde zich teleurgesteld toonde over het uitblijven der amnestie bij gelegenheid van de kroning, aangezien Kitchener toch had beloofd een dergelijke aanbeveling bij de Regeering te doen. Ook gaf hij zijn misnoegen te kennen, dat er „National Scouts" (verraders der Boerenzaak) waren benoemd in de commissie, die het geschonken kapitaal van 3 millioen pd. st. moet beheeren.

Vruchteloos deed hij ten slotte een beroep op Engeland's grootmoedigheid en verzekerde hij, dat de Boeren alleen verlangen, in staat te worden gesteld, om voortaan in vrede in Zuid-Afrika te kunnen leven.

Dit alles was bij Chamberlain aan doovemansooren gepreekt. Wat de Engelsche diplomatie eenmaal te pakken heeft, laat zij nooit meer los, tenzij ...... als uitgeknepen citroen.

„Hony soit qui mal y pense!"

Ingezonden Mededeelingen.

EMULSION DE SCOTT.

De gran utilidad. — He aqui la declaración de uno de los mejores médicos de Caracas, el Dr José Manuel de los Ríos:

"Como profesor en medicina, confieso que hace muchos años prescribo a mis enfermos la Emulsión de Scott, remedio de gran utilidad en todas las manifestaciones de la escrófula, á saber: infartos ganglionales, otorreas, oftalmías crónicas, leucorrea, etc., y en general, en todas las enfermedades que reconocen un estado de depresión del organismo, la tisis en todas sus formas y períodos, raquitismo, etc., siendo inevitables los buenos resultados que de ordinario se observan con tan valiosa medicina."

Advertentien.

Dr. JOSE D. MONTENEGRO,

Dokter, Cirujano i Partero.

Especialista den maloe di mucha.

ta ofrecéle na público den egercicio di su profesion.

CONSULTA: di 2 or te 4 or.

Caja Grandi, Otrabanda.

— CASA AZUL. —

Bekendmaking.

De publieke verkoop van ZILVEREN, GOUDEN en JUWEELEN VOORWERPEN, beleend ter *Spaar- en Beleenbank* van den 3[den] Mei 1900 t/m 24 April 1901, onder N°. 1 L t/m N°. 10000 L zal plaats hebben op DINSDAG den 14 October a. s. en volgende Dinsdagen.

Belanghebbenden worden verzocht den verkoop te voorkomen, door de aanzuivering der verschuldigde interesten.

Curaçao, den 7[n]. October 1902.

De Voorzitter,
A. JESURUN.

Fotografia Soublette.

Este muy conocido Taller ofrece de nuevo sus trabajos á sus numerosos clientes, acaba de recibir máquinas de las últimas invenciones y tiene constantemente de venta aparatos é ingredientes frescos para el arte fotográfico.

HORAS DE TRABAJO:
De 8 A. M.—4 P. M.

LONGMAN & MARTINEZ
NEW YORK, U. S. A.
De Venta Por Las Ferreterias y Almacenes de Viveres.

ANUNCIO.

Bendementoe di PREENDANAN di PLATA, ORO i DJAMANTA koe tin placa fiá ariba nan na *Spaar- en Beleenbank*, esta esnan for di 3 di Mei 1900 té 24 di April 1901, bao di No. 1 L té No. 10000 L, lo toema lugá dia MARS 14 di October i dia Marsnan koe ta sigi.

Ta jama interesadonan di bin paga nan interes, afin di evita nan bendementoe.

Curaçao, 7 di October 1902.

President,
A. JESURUN.

HEUGLIJK NIEUWS!!

Prachtig! Prachtig!! Prachtig!!

is de ruime collectie Hollandsche sigaren door DE LANNOY & C°., BOTICA CENTRAL, met de laatste boot ontvangen.

Bijzondere aanbeveling verdienen de volgende merken:

Justillo Odalisca For Luck
First Class Richard Steel
Flor de México Violeta
Marca Preferida, enz. enz. enz.

TIJDTAFEL

van de stoomschepen der "Red D Line" tusschen
NEW-YORK,
PUERTO RICO, VENEZUELA en CURAÇAO.

1902.	Philad.	Zulia	Caracas	Marcb.	Philad.	Zulia
Vertrekt van New-York	Oct. 4	Oct. 11	Oct. 18	Oct. 25	Nov. 1	Nov. 8
Komt aan te San Juan	9		23		6	
Vertrekt van „	10		24		7	
Doet Curaçao aan	12		26		9	
Komt aan te La Guaira	13	18	27	Nov. 1	10	15
Vertrekt van „	15	19	29	2	12	16
Komt aan te Pto. Cabello	16		30		13	
Vertrekt van „	17		31		14	
Komt aan te Curaçao	18	20	Nov. 1	3	15	17
Vertrekt van „	19	27	2	10	16	24
Doet La Guaira aan	20		3		17	
„ San Juan „	22		5		19	
„ Ponce „		29		12		26
Komt aan te New-York	27	Nov. 6	10	18	24	Dec. 2

Dienst tusschen Curaçao en Maracaibo.

	Merida	Zulia	Merida	Marcb.	Merida	Zulia
Vertrekt van Curaçao	Oct. 13	Oct. 20	Oct. 27	Nvo. 3	Nov. 10	Nov. 17
Komt aan te Maracaibo	14	21	28	4	11	17
Vertrekt van „	17	25	31	8	14	22
Komt aan te Curaçao	18	26	Nov. 1	9	15	23